
Goebbelsova zpověď

Christopher Macht

Jaký je Joseph Goebbels v soukromí

Joseph Goebbels na mě čekal v kanceláři a vychutnával si další šálek kávy. Ostatně její vůně se linula už i chodbou vedoucí do místnosti. Zaklepal jsem a s jeho jasným svolením vešel znovu dovnitř. Překvapilo mě, že kromě Goebbelsova nápoje stál na stole šálek i pro mě.

– Prosím. Káva pro vás.

– **Děkuji...** – *nevěděl jsem, co jiného říct.*

– Posledně jste se mě zeptal – cituji: „Proč jste takový hrozný narcista?!“
Správně?

– **Ano...** – *odpověděl jsem pravdivě.*

– No vidíte... Tato otázka mě přiměla k zamyšlení, i když nebudu lhát, zároveň mě dost ranila...

Goebbels čekal, že nějak zareaguji. Já ale nebyl připravený cokoli udělat. Rozhodl jsem se jen přikývnout:

– Uhm...

– No vidíte... Není to dávno, co jsme se setkali naposledy. A já se rozhodl ten čas využít, abych si připomněl, co pojem „narcista“ znamená. První, co mě napadlo, byl mýtus o Narcisovi. Říká vám to něco?

– **Ovšem. Člověk, který miloval jen sám sebe.**

– Správně. Nedělal nic jiného, než že obdivoval vlastní odraz v zrcadle. Bezmezně ten pohled miloval, kochal se jím na každém kroku. Tvrdil o sobě, že je dokonalý a postrádá jakoukoli vadu. Sám také říkal, že je člověkem obdařeným obrovským talentem, výjimečným ve všech směrech. Narcis byl sám pro sebe autoritou. A víte, jak skončil?

– Ne...

– Jednoho dne si Narcis uvědomil, že není schopen přímého kontaktu s tím, koho vidí v zrcadle. Zašlo to tak daleko, že začal držet hladovku a následně zemřel. Stručně řečeno, zemřel kvůli samolibosti.

Netušil jsem, na co Goebbels naráží. Popravdě, celý příběh o Narcisovi ho přece dost vystihuje. O to více bylo pro mě matoucí, co tím myslel. Zvláště když se říká, že moc člověka kazí a ministr Goebbels měl ve svých rukou velkou moc.

Nevšímaje si mého zamýšleného výrazu, pokračoval:

– Mou otázkou na téma narcismu vám chci říct, že jste měl do jisté míry pravdu. Souhlasím, že nějaký ten čas jsem byl sebestředný a nejkrásnější pohled se mi naskytoval vždy, když jsem se podíval do zrcadla. Ale až dosud nikdo neměl tak velké *cojones*¹ mi to říct. Teprve vy, unášený svým bezmyšlenkovitým instinktem, jste mi tuto hořkou pravdu vmetl přímo do tváře. Zasloužíte pochvalu.

---

¹ Ze špan. slangově „kuráž“, v kontextu originálu „koule“.

– **Děkuji... Ačkoli přiznávám, že si stále nejsem jistý, jestli tato otázka byla na místě.**

– Proším, zanechte už těchto úvah! Dáte si ještě něco k pití? – zeptal se mě Goebbels, když si všiml, že se obsah mého šálku vyprázdnil dost rychle.

– **Ještě šálek kávy prosím. Jeden mi nestačí... Ovšem pokud to není problém.**

– Ne. Vůbec ne. Ostatně, jako asistent to sám dobře víte...

Ministr mě změřil pohledem, následně zvedl kovové sluchátko telefonu a napůl šeptem objednal další šálky silné kávy. V místnosti se rozhostilo trapné ticho. Goebbels začal listovat ve svých papírech a já se sklopenou hlavou přemýšlel, proč to dělá, proč mi při každé příležitosti ukazuje, kde je moje místo. Jako bych ho až doteď neznal.

O pět minut později někdo zaklepal.

– *Proším!* – řekl zvýšeným hlasem člověk, který měl na starosti propagandu ve třetí říši.

Komorník, kterého jsem dobře znal, přinesl na stříbrném podnose dva šálky. K tomu dvě vyleštěné lžičky a krásnou sněhobílou cukřenku. Měli jste vidět ten jeho výraz ve chvíli, kdy zjistil, že se chystám pít kávu s Goebbelsem – k nezaplacení. Byl tak překvapený, že se to nedá popsat žádným možným způsobem. Když jsem to uviděl, dokonce jsem pocítil mírnou satisfakci. Jakmile komorník odešel, Goebbels odložil své papíry a s lehkým úsměvem ve tváři si začal prohlížet můj výraz.

– No dobrá. Budme teď konkrétní. Plán je následující. Budete se mě ptát na cokoli, co vás napadne. Později napíšete knihu, která může vyjít teprve po mé smrti. Jste sečtělý, vy už si s tím nějak poradíte.

– **Já? Cože? Ale proč?! Netušil jsem, že to bude vypadat takhle! – musel jsem se zhluboka nadechnout. Když jsem si uvědomil, co se děje, pokračoval jsem: – Dobrá. Pokud jste se tak rozhodl, nebudu proti tomu nic namítat. Koneckonců, slovy klasika: „Ministrovi se neodmlouvá“!**

– Skvěle. Dáme se do práce. Vyhradil jsem si pro vás asi dvě hodiny. Kde byste chtěl začít?

– **Nejsem na takový vývoj situace připravený, ale když tak nad tím teď přemýšlím... Zajímalo by mě... No, když už jste jedním z nejbližších spolupracovníků Adolfa Hitlera a zároveň i ministrem propagandy, tak by mě zajímalo, jak často používáte své propagandistické triky proti již zmíněnému Adolfu Hitlerovi.**

– Dobrá otázka! Velmi dobrá, záludná. Ale ne. Adolf Hitler by byl vůči všem propagandistickým trikům imunní. Proto jsem je na Führerovi nikdy nevyzkoušel.

– **Zeptám se tedy jinak. Kdy jste se s Hitlerem poprvé setkal?**

– Bylo to v červenci 1925. Zdá se mi, jako by to bylo včera. Byl to krátký rozhovor, který mě naplnil novou energií a utvrdil v přesvědčení, že by se Adolf Hitler měl stát vůdcem. Tehdy jsem ho také viděl v akci za řečnickým pultem. Páni, to byl ale projev! Ta gesta, ta rétorika! Naplnilo to všechna má očekávání.

– **Říkal jste, že to byl krátký rozhovor. Kdy jste se tedy setkali na delší dobu, abyste se lépe poznali?**

– Téhož roku na začátku listopadu. Bylo to něco neuvěřitelného. To setkání mě úplně ohromilo. Jeho velké oči vydaly za tisíc slov. V tu chvíli jsem se cítil, jako by mě zasáhl Amorův šíp, v politickém slova smyslu.

Z GOEBBELSOVÝCH DENÍKŮ:

PRVNÍ SETKÁNÍ S HITLEREM

6. LISTOPADU 1925

[...] Ráno do Brunšviku. S Rustem a Dincklagem. Okresní konference [NSDAP]. Všechno při starém. Seznamuji se s Esserem. Švihák. Malý Hitler. [...]

Jedeme vozem k Hitlerovi. Právě snídá. Zvedá se od stolu a přichází k nám.

Podává mi ruku. Jako starý známý.

Ty jeho velké modré oči. Připomínají hvězdy. Je rád, že mě vidí. Jsem šťastím bez sebe. Na deset minut odchází, načež má svou řeč připravenou do posledního detailu.

Jedu na shromáždění, na kterém něco přes dvě hodiny promlouvám. Velké ovace, pak výkřiky „Ať žije!“ a potlesk. Je tady. Podává mi ruku. Je stále vyčerpaný z přednesu svého velkého projevu. Pak mluví ještě půl hodiny.

Je vtípný, ironický, plný humoru, sarkastický, vážný, horlivý a vášnivý.

Nic mu nechybí k tomu, aby se stal králem. Rozený tribun lidu. Budoucí diktátor [...].

Zdroj: Joseph Goebbels, *Dzienniki*, t. 1: 1923–1939, Świat Książki, Varšava 2013.

– Od tohoto momentu uplynulo již téměř dvacet let. Pochyboval jste někdy během té doby o genialitě Adolfa Hitlera?

– Nikoli! Je to nejlepším vůdce, jakého třetí říše kdy měla. Od té chvíle jsem ho svrchovaně uctíval, a to neustále. Dalo by se říct, že byl pro mě bohem! A zůstal jím dodnes. Pokaždé, když se probudím a uvědomím si, že mám to

potěšení znát Hitlera osobně, na tváři se mi díky tomuto nesmírnému štěstí objevuje nefalšovaný úsměv. Je pro mě velkou ctí být přítelem samotného Führera.

– **Omlouvám se, pokud budu příliš troufalý, ale teď mluvíte jako na předvolebním shromáždění. Potěšilo by mě, kdybychom si mohli promluvit otevřeně, bez zbytečné propagandy.**

– Ale já vám říkám pravdu!

– **Opravdu? Vždyť – při vší úctě k Hitlerovi – vaše slova zní jako výroky zaslepeného stoupence. Nevěřím, že na něm nevidíte žádné chyby.**

– Máte pravdu, nevidím!

– **Vážně? Možná bychom přece jen mohli zkusit mluvit otevřeněji. Teď zníte jako člen jakési sekty, která slepě následuje konkrétní osobu.**

– Ale tak to prostě je. Celá třetí říše a nacismus by se daly popsat dvěma slovy. Víte, která to jsou?

– **Ne...**

– Adolf Hitler!

– **No, ano. To se dalo čekat... A co ty chyby?**

– Kdybych zapátral hluboko v paměti, nejspíš by se tam něco našlo. No, vždyť víte, pane Weissmane. Například to, že Hitler nedokáže být na dvou místech zároveň. Pokud by to bylo možné, spousta rozhodnutí by mohla být učiněna mnohem rychleji. To je asi největší nevýhoda našeho vůdce.

– **Stále si připadám jako na předvolebním shromáždění. Možná, že...**

Přerušilo mě zaklepání na dveře.

– *Dále! – zvolal Goebbels.*

Někdo prudkým pohybem otevřel dveře, ve kterých stál Hitlerův osobní poradce, kterého jsem dobře znal:

– Pane ministře, dovolte mi, abych vás informoval, že k vám za okamžik přijde Der Führer und Reichskanzler Adolf Hitler!

– Pohov! Děkuji za informaci.

Hitlerův poradce srazil podpatky svých kožených bot k sobě.

– Hlásím odchod!

Poté opustil místnost a já si pomyslel: Aha! My o vlku. Teď jsme o něm mluvili. A hle, Hitler je někde poblíž. To je vám ale jasnovedec!

Na Goebbelsově tváři se objevilo něco jako vzrušení. Ten pohled mi byl povědomý. Docela rychle jsem si na něco vzpomněl a v duchu jsem se pousmál, když mě to napadlo. Přesně takhle jsem si představoval sebe samého v poněkud neobvyklé situaci. Zdálo se mi, že mám podobný výraz pokaždé, když se oddávám rozkoším v ložnici. Byla to euforie střídaná chorobným vzrušením, a přitom to vypadalo tak přirozeně, až to nebylo normální.

Někdo opět zaklepal. Goebbels vyskočil z křesla a postavil se do pozoru. Já ho následoval.

Zpoza pootevřených dveří se vynořila tvář, kterou bych rozeznal i potmě. Onen letmý náznak knírku mohla nosit pouze jedna osoba. Bleskurychle se rozhlédl po místnosti a lehce se usmál. Pak se svými 165 centimetry vešel do kanceláře Josepha Goebbelse.

– Pánové, neruším? – zeptal se jemným hlasem Hitler, ačkoli jeho výraz naznačoval jakousi podivnou emoci připomínající zlost.

– V žádném případě, mein Führer! Prosím, račte! – Goebbels už mentálně téměř dosahoval vrcholu rozkoše.

Ministr nabídl Hitlerovi pohodlné křeslo, ale ten jen odmítavě zavrtěl hlavou a pokračoval:

– Pane ministře, za pět minut svolávám důležitou schůzku ohledně dalšího působení na východě. Potěšilo by mě, kdybyste byl přítomen.

– Ja, natürlich, mein Führer!²

---

² Ano, samozřejmě, můj Vůdce!

– *Skvěle. Tak tedy za chvíli na shledanou.*

Hitler odešel a spolu s ním i jeho silně prořídlý knírek. V okamžiku, kdy za sebou zabouchl dveře, Goebbels prohlásil něco, co se zdálo být očividné:

– *Jak vidíte, povinnost volá. Zavolám si vás později. Hned po poradě. Však víte. Hitlerovi neřeknu ne...*

Přeložila Agnieszka Brachaczková